

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР і КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОВ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 23 (723) | Субота, 28 мая 1949 года. | Цана 50 кап.

Невычэрпная крыніца совецкай літаратуры

Багата і шматгранна жыццё савецкага народа. Пабудаваны сацыялістычнае грамадства, ён пад геніяльным кіраўніцтвам дэмакратычнай партыі і вялікага Сталіна паспяхова ідзе па шляху да камунізму.

Вялікі энтузіязм стваральнай працы ахоплены працоўным ўсяго Савецкага Саюза. Прафасам будаўніцтва сацыялістычнай прамысловасці і сельскай гаспадаркі жыве беларускі народ.

Будаўніцтва такіх воластаў, як Мінскі трактарны і аўтамабільны заводы, поспехі нашых калгасцаў і саўгасцаў па павышэнню ўраджайнасці сацыялістычных палёў гавораць аб вялікіх нашых магчымасцях. Увесь савецкі народ, з кожным днём атрымліваючы ўсё новыя дасягненні, ужо выразае бачыць яскравыя абрысы нашага светлага будучыні — камунізму.

Задача савецкіх літаратараў — усімі сродкамі, якія ў іх маюцца, адлюстроўваць гераічнае жыццё свайго народа.

Вялікі рускі пісьменнік Аляксей Максімавіч Горкі вучыў савецкіх пісьменнікаў глыбей праіраваць у жыццё з тым, каб стварыць поўнакрэйны мастацкі творы. Ён гаварыў:

«... Асноўным героем нашых кніг мы павінны выбіраць працу, г. зн. чалавека, арганізуемага працэсам працы, які ў нас узорны ўсёй магутнасцю сучаснай тэхнікі, чалавека, які ў сваю чаргу арганізуе працу больш лёгкай, прадукцыйнай, узводзячы яе на ступень мастацтва. Мы павінны навучыцца разумець працу, як творчасць».

Беларуская савецкая літаратура, чэрпаючы свае тэмы непасрэдна з жыцця народа, заўсёды ішла разам са сваім народам, а таму і дамагалася немалых поспехаў. Вялікі рускі пісьменнік Максім Горкі і заснавальнік беларускай мастацкай літаратуры Янка Купала і Якуб Колас у сваёй творчасці паказалі прыклад служэння народу. Наступныя пакаленні беларускіх савецкіх пісьменнікаў вучыліся гэтаму выдатнаму прыкладу ў майстроў рускай літаратуры і ў сваіх народных паэтаў.

Прыклады паказваюць, што чым больш пісьменнік вучыўся жыццю, пра якое ён піша, чым больш ён адчуў пацудзі сваіх герояў, тым з большаю мастацкаю сілаю ўздзейнічае на чытача яго твор.

Народны паэт Якуб Колас у сваёй паэме «Рыбакова хата» вельмі добра гаворыць аб неабходнасці сувязі з жыццём.

Пытае вепер у раслінах:
— Чаму зима вас не ўзяла?
— І кажуць тысячы былінка:
— Мы ад зямельнага цісла!
Пытае холад у крыніцы:
— Чаму дабе я не спыніў?
Яму адказвае вадына:
— З зямлі струмень мой разліў.
Пытае бура старца-дуба:
— Чаму дабе я не зламлю?
— І кажа дуб:
— Я ўрос у зямлю,
З зямлёю жыць у дружбе любя.

Непасрэдная шчыльная сувязь з нашым рэальным жыццём, з роднаю савецкай зямлёй забяспечыць кожнаму пісьменніку творчы поспех.

Выдатнейшыя творы нашай літаратуры, адзначаныя вышэйшай узнагародай — Сталінскай прэміяй, прысвечаны падзеям, якія штодзёна хваляюць наш народ.

Прыкладам зборнік вершаў «Ад сэрца» Янкі Купалы, вершы і паэмы «Рыбакова хата» Якуба Коласа, п'есу «Хто смеяцца апошні» Кандрата Крапіны, паэмы «Святлы брыгаты» і «Новае рэчыва» Аркадзя Куляшова, кнігу вершаў «Каб велалі» Максіма Танка...

Гэтыя творы з вялікай сілай паказалі многім бачыць нашай савецкай рэалінасці: шчаслівае жыццё пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі, радасць уз'явання ў адной

савецкай дзяржаве, гераічнае змаганне супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, пафас будаўніцтва сацыялістычнай гаспадаркі, палымнае імкненне савецкага народа ў сваю светлую будучыню — камунізм:

Камуніст не ахочы спакою сабе,
Дні і ночы у працы ён і ў барацьбе.
Ён аб будучым дбае,
Аб часе, калі Камуністамі будуць Усе на зямлі.

Гэты радкі Аркадзя Куляшова пераканаўча гавораць аб той вялікай сіле, якая пераможна рухае ўвесь савецкі народ наперад.

Падыходзячы да свайго П з'езда, пісьменнікі Савецкай Беларусі могуць сказаць, што яны стварылі намала высокамастацкіх твораў, якія прад'явілі адлюстроўваць жыццё народа і па-сапраўднаму яго хваляюць.

Але пакуль што зроблена яшчэ мала, і наперадзе яшчэ многа работ. Шмат бакоў разнастайнага жыцця беларускага народа не знайшлі свайго адлюстравання ў мастацкай літаратуры, а калі і знайшлі, дык недастаткова.

Да гэтага часу ў нас няма належнага твора аб жыцці рабочага класа, аб яго гераічных подзвігах, аб велізарным прамысловым будаўніцтве ў рэспубліцы.

Жыццё калгасцаў вёскі ўсё змястоўней і цікавей з кожным годам. Выраслі выдатныя людзі, майстры вышэйшага ўраджаю — Героі Сацыялістычнай Працы. Іх праца, іх вонгаванне ўсебакова не паказаны.

Новыя творы, якія найбольш поўна адлюстравалі б багатае сёння, могуць быць напісаны толькі пасля глыбокага вывучэння жыцця. Адсюль наша задача — як мага часцей бываць на прадпрыемствах і ў калгасцах. Падаўні выездзі пісьменнікаў у райны рэспублікі для напісання нарысаў аб вопыце перадавікоў гаспадаркі паказалі, што такіх паездзі вельмі неабходны. Апрача выканання спецыяльнага задання, яны даюць багачэйшы матэрыял для далейшай працы над літаратурнымі творамі.

Нам трэба часцей выязджаць на прадпрыемствы і ў калгасы. Жыццё паказвае, што пісьменнікі, якія жывуць і працуюць у самай густы народ, ствараюць творы вялікага мастацкага гучання.

На П з'ездзе пісьменнікаў Савецкай Беларусі мы павінны абмеркаваць вынікі сваёй працы за 15 год, якія прайшлі з часу І з'езда, і вызначыць шлях далейшага развіцця беларускай мастацкай літаратуры. Адною з першых умоў поспеху ў нашай наступнай працы з'яўляецца неабходнасць усебаковага вивучэння жыцця, заўсёдашняй моцнай сувязі з народам. Гэтае пытанне павінна стаць у цэнтры ўвагі работы нашага з'езда.

Нашы пісьменнікі працуюць для свайго народа пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна. Яны павінны заўсёды памятаць мудрыя словы вялікага Сталіна аб неабходнасці моцнай сувязі з народам: «Я думаю, што большавікі напамінаюць нам героя грэчаскай міфалогіі Антэя. Яны, таксама як і Антэй, моцны тым, што трымаюць сувязь са сваёй маці, з масамі, якія парадзілі, ускармілі і выхавалі іх. І пакуль яны трымаюць сувязь са сваёй маці, з народам, яны маюць усе шансы на тое, каб астацца непераможнымі...»

Багатае і разнастайнае савецкае жыццё — невычэрпная крыніца для савецкай літаратуры.

З яе павінны наўсёдня чэрпаць нашы пісьменнікі матэрыял для сваёй творчай дзейнасці. Гэтым мы павялічым наш поспех, наш рэтым.

Глыбей вивучаць жыццё свайго народа — галоўная задача савецкіх пісьменнікаў.

Пятрусь БРОУКА.

Нарада сатырыкаў

У Маскве, у Цэнтральным доме журналіста, 25 мая адкрылася Усеагульная нарада пісьменнікаў-сатырыкаў, фельетаністаў і мастакоў-карыкатурыстаў. Пасля дэкларацыі Барыса Гарбатова «Сатыра і умар — зброя большевизма друку» з

дакладам выступіў таксама галюны рэдактар часопіса «Кравадзі» Д. Вяляеў і з садакладамі рэдактары сатырычных часопісаў «Перац» (Украіна), «Вожы» (Беларусь), «Ніангі» (Грузія).
Нарада працягнецца 5 дзён.
(Наш кар.)

Да 150-годдзя з дня нараджэння А. С. Пушкіна

Глыбіня і празрыстасць дум

Мне цяжка ўявіць сваё юнацтва, пачатак майёй літаратурнай працы і замілавання да паэзіі без светлай музы Пушкіна. Вершы яго я чуў разам з казкамі сваёй маткі, якія яна мне апавядала, калі мы, у час першага імперыялістычнага вайны былі ў бежанстве. Іншае будучы дзесяцігоддзям хлапчуком, я шмат ведаў яго вершаў, па памяці чытаў яго казкі і пэлыя паэмы. Выручыўшыся з бежанства, я прывёз з сабой шмат перапісаных вершаў Пушкіна. Доўга гэты шмат быў у мяне за настольную кнігу, пакуль, будучы ўжо вучнем сярэдняй школы, не ўдалося мне дастаць аднагомік твораў вялікага паэта.

У гады жудаснай рэакцыі, якая панавала ў панскай Польшчы, а асабліва на землях былой Заходняй Беларусі, нас стараліся калючымі драгатамі і астронічнымі сенамі адгарадзіць ад Усходу, адзіліць ад вялікага брата рускага народа. Творчасць Пушкіна з'явілася той незнішчальнай сілай, якая мацавала гэту дружбу.

Будучы ў вядомым астрозе Лукіні, куды трапіў я ў 1932 годзе за ўдзел у рэвалюцыйным камуністычным руху, і пачаў перакладаць на беларускую мову лірыку Пушкіна. У 1937 годзе я пераклаў «Помнік», «Вязень», «Алчар», «Дня берагоў айчыны далынай» і іншыя яго творы, якія былі надрукаваны ў адным з беларускіх часопісаў («Летаніс» № 4, 1937 г.), што цалкам прывячыўся ламці Пушкіна.

Асабліва цікавы той факт, што ў тагачаснай Польшчы, у перыяд захавання розных фармалістычных, дэкадэнцкіх пільнаў, усе найбольш здаровыя сілы зярталіся да асяняжучай крыніцы, якой была творчасць Пушкіна. Так з'явіўся цэлы том лірыкі Пушкіна «Лютыя Пушкіна», перакладзены на польскую мову адным з выдатнейшых сучасных польскіх паэтаў — Юліянам Тувімам.

Рэакцыя з неадвальным сусрацакам пераклады рускага паэта на мову польскую.

Вялікі попыт на творы паэта

Павялічыўся попыт на творы геналянага рускага паэта ў сувязі з падрыхтоўкай да 150-годдзя з дня яго нараджэння.

Каб задаволіць гэты попыт чытачоў, у бібліятэцы рэспублікі накіравана вялікая колькасць твораў паэта. За апошні час звыш 500 зборнікаў і асобных твораў Пушкіна атрымаў Мазырская бібліятэка. Такую-ж партыю кніг бібліятэцы калектар накіраваў у Жлобінскую, Хойніцкую, Брагінскую, Ельскую і іншыя раённыя бібліятэкі.

Многа кніг Пушкіна атрымалі чытачы Магілёўскай, Баранавіцкай абласных

украінскую, беларускую. Нават у маіх перакладах яна бачыла гадку «руку Масквы». Іх, гэтых дэкадэнцкіх соў, асяліла сонца пушкінскай паэзіі.

Пушкін — адна з самых свежых з'яў у сусветнай паэзіі, і як пясняр брата рускага народа нам ён заўсёды быў асабліва блізім. Паў яго дэкадэнцым уплывам расла і развівалася наша паэзія. Бадай нельга сёння знайсці ў нас таго паэта, у творчасці якога-б не адчуваўся яго ўплыў. Надзвычайна глыбіня і празрыстасць думкі, магутная ўсепакараючая сіла яго паэзіі, непаздзельна злітая сваімі кароніямі з роднай рускай зямлёй, з народам, з яго гісторыяй, думамі і марамі — вось тое, што нас заўсёды захапляе і будзе захапляць у творчасці вялікага паэта. Таму, пачынаючы ад нашых старэйшых народных паэтаў Я. Купалы і Я. Коласа, амаль усе беларускія пісьменнікі перакладаў А. С. Пушкіна на беларускую мову. Гэта не былі звычайныя пераклады таго ці іншага паэта. Пераклады Пушкіна — экзамен на сталасць паэта, і можа нават больш — літаратуры, светлагі аб яе расце, развіцці, культуры.

У часы, калі ў Амерыцы і Заходняй Еўропе пачаўся распад буржуазнай культуры, калі прапаведнікі амерыканскага імперыялізма стараюцца атрутаў кампалітызма разарыць народы, а гэтым самым аслабіць іх волю да барацьбы супраць рэакцыі, — творчасць А. С. Пушкіна з'яўляецца магутнай зброяй супраць прапаведнікаў чалавечанавісці і рэакцыі.

150-годдзе з дня нараджэння Пушкіна — свята ўсяго савецкага народа, свята ўсяго прагрэсіўнага чалавечтва, якое з надзеяй глядзіць на краіну новай сацыялістычнай культуры, дзе пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна народы ідуць да сонечнай мэты, да камунізму.

Максім ТАМН.

Пушкінскі тыдзень

З 1 па 5 чэрвеня ў Беларусі Дзяржаўным тэатры оперы і балета праводзіцца пушкінскі тыдзень.

Гледчам будучы паказаны оперы: «Дуброўскі» Напраўніка, «Шкавада дама», «Яўгені Анегі» Чайкоўскага, «Русалка» Даргамыжскага, балет «Бахчысарайскі фантан» Асаф'ева і дэзены канцэрт з урэўкаў опер, напісаных на сюжэты выдатнага рускага паэта.

Пушкінскі тыдзень адкрывецца дакладам музыказнаўца І. Нісвеніча на тэму: «Пушкін у музыцы».

ТВОРЧЫЯ СЕКЦЫІ ДА З'ЕЗДА ПІСЬМЕННІКАУ

П. Пестрака, Н. Гарулёва і інш. Паседжанні секцыі сталі спраўдзенай творчай лабараторыяй. П. Панчанка зазначае, што разгляд твораў па секцыі дапамог некаторым паэтам потым напісаць добрыя новыя вершы. Але побач са станоўчым, у рабоце секцыі мелі месца і значныя хібы. Паседжанні ў пераважнай большасці прысвечаліся толькі разгляду поўных твораў, іх станоўчыя ці адмоўныя якасці. На паседжаннях не закраналіся падзеныя пытанні паэзіі і праблемы, якія стаць перад ёю, глыбока не аналізавалася тое новае, што з'явілася ў беларускай паэзіі за пасляваенныя гады. На разгляд секцыі вынісіліся творы пераважна маладых паэтаў. Паэты старэйшага пакалення сваіх твораў на абмяркоўванне не ставілі, а часта і не з'яўляліся на паседжанні секцыі.

Аб рабоце секцыі прозы расказаў сходу І. Мележ. На секцыі былі абмеркаваныя апавесці У. Шахаўца «Землякі», А. Васілевіч «Шляхі-дарогі», першая частка рамана Я. Брыля «Граніца» і іншыя творы. Секцыя сваю работу не абмяжоўвала разглядам твораў толькі беларускіх аўтараў. На адным з паседжанняў, якое прайшло пад назвай «Шкавада дама», прайшлі абмеркаваць рамана В. Ажаева «Далёка ад Масквы». Адно паседжанне было прысвечана спецыяльна пытанню зарыса.

Далей І. Мележ гаворыць аб творах, над якімі працуюць да П з'езда беларускія празаікі. Міхась Лынькоў працягвае пісаць рамана «Векпомныя дні»; над новымі раманамі працуюць І. Гурскі, І. Шамікіна, І. Мележ, В. Вольскі, Р. Няхай, над апавесцямі — П. Кавалёў, І. Грамовіч, Ус. Краўчанка, П. Пестрака, над кнігай запісаў Героя Савецкага

Магілёўскае абласное левыцыйнае бюро на шматлікіх прадпрыемствах і ўстановах горада арганізавала чытанне лекцыяў і дакладаў аб жыцці і літаратурнай дзейнасці геналянага рускага паэта.

Прачытаны лекцыі: «Пушкін — вялікі нацыянальны паэт», «Пушкін і дэкадэнцысты», «Паэзія і драматургія Пушкіна» і іншыя.

З чэрвеня па ўсіх бібліятэках вобласці, у інстытутах, школах і на прадпрыемствах будуць праведзены вялікія юбілейныя вечары.

У абласной бібліятэцы імя В. І. Леніна з дакладам «Пушкін — геналянага рускага народа» выступіць выкладчыкі літаратуры педагагічнага інстытута тав. Храпунова.

На прадпрыемствах горада з дакладам «Пушкін і беларуская літаратура» ў юбілейныя дні выступіць паэт В. Матэвушаў. Рад лекцыяў і дакладаў аб вялікім рускім паэце будзе працягнуты ў калгасцах.

Гомельскія абласны аддзел культурна-асветных устаноў накіраваў у хаты-чытальні і сельскія бібліятэкі рэкамендацыйны спіс пушкінскіх твораў і літаратуры аб вялікім рускім пісьменніку.

У абласной бібліятэцы і яе філіялах на заводзе «Гомсельмаш» арганізаваны фотавітрын і выставі літаратуры, прысвечаны А. С. Пушкіну.

Дзесяткі левтараў чытаюць на заводах, у калгасцах і ў навуцальных установах даклады на тэмы: «Вялікі рускі паэт», «Пушкін ва ўспамінах і апавяданнях сучаснікаў», «Проза Пушкіна» і іншыя.

Некалькі дакладаў аб жыцці і літаратурнай дзейнасці Пушкіна прачытаў для інтэлігенцыі г. Добруша выкладчык рускай мовы і літаратуры І. Гуцёў.

У педагагічным інстытуце, чыгуначным і рачным тэхнікумах праводзяцца літаратурныя вечары. Студэнты выступаюць з чытаннем вершаў паэта.

Пушкінскі тыдзень

З 1 па 5 чэрвеня ў Беларусі Дзяржаўным тэатры оперы і балета праводзіцца пушкінскі тыдзень.

Гледчам будучы паказаны оперы: «Дуброўскі» Напраўніка, «Шкавада дама», «Яўгені Анегі» Чайкоўскага, «Русалка» Даргамыжскага, балет «Бахчысарайскі фантан» Асаф'ева і дэзены канцэрт з урэўкаў опер, напісаных на сюжэты выдатнага рускага паэта.

Пушкінскі тыдзень адкрывецца дакладам музыказнаўца І. Нісвеніча на тэму: «Пушкін у музыцы».

П. ЛЮТАРОВІЧ, начальнік Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР.

Прывітанні М. М. ЧУРКІНУ

Пісьменнікі Савецкай Беларусі горада вітаюць Вас — старэйшага кампазітара нашай рэспублікі — і сардэчна вышучуць з днём Вашага слаўнага 80-годдзя.

Ваша вялікая творчая праца, дарогі Мікалай Мікалаевіч, з'яўляецца выдатным прыкладам служэння савецкаму народу. Вашы мелоды гучаць па ўсёй краіне. Іх любіць народ, бо яны ідуць ад светлых настрояў і дум самаго народа і таму заўсёды адуджаюць высокародныя пачуцці любові да Радзімы, да вялікай партыі Леніна — Сталіна, натхняюць на новыя творчыя подзвігі.

Жадаем Вам доўгіх год жыцця, добрага здароўя і плённай творчасці, якая ўзбагачае духоўныя здабыткі беларускага народа.

Праўдленне Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР: Я. Колас, П. Броўка, М. Лынькоў, А. Пулашоў, І. Гурскі, Н. Маур, П. Кавалёў.

Дарогі Мікалай Мікалаевіч!

Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР ад душы вітае Вас з 80-годдзем.

Гарача любячы да Радзімы і роднага народа была той патхняючай сілай, якая кіравала Вамі на працягу ўсяго Вашага жыцця.

Вы слухалі пудоўныя песні народа ў глухой беларускай вёсцы і ўздзімалі іх у сваіх песнях, у музыцы. Вы ніколі не пураліся народа, заўсёды жылі з ім, з яго парывамі і думамі. Ад яго бралі простую і шчырую, аразумелую і блізкаю кожнаму музычную мову. Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі па-новаму загучалі Ваша музыка і песні, натхняючы народ для барацьбы і працоўных подзвігаў у імю камунізму.

Ваша любячая праца па зборанню песень, якія створаны народам, Ваша патхнёная творчасць, якая адлюстравана ў шматлікіх песнях і музычных творах, якія мы слухаем, усхваляваныя іх шчырацю, глыбокім пачуццём і зместам, — дарогі нам.

Многае з таго, што створана Вамі, зрабілася любімим у беларускім народзе.

Жадаем Вам здароўя, доўгіх год жыцця і сіл для плённай творчай працы на карысць савецкай Радзімы і беларускага народа, у працоўных подзвігах ствараючага сацыялістычнае шчасце, якому Вы, Мікалай Мікалаевіч, прысвечалі сваё доўгае і патхнёнае жыццё савецкага кампазітара і грамадзяніна.

П. ЛЮТАРОВІЧ, начальнік Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР.

Слова В. Казлова — А. Булакоўскі, новыя апавяданні пішучы Я. Шарахоўскі, М. Лобан і інш.

Па ўсіх справаздачах разгарнуліся спрэчкі.

— Творчыя секцыі, — гаворыць у сваім выступленні М. Лынькоў, — працягваюць немаўлю работу. Яны дапамагі маладым аўтарам А. Васілевіч, М. Ткачову і інш. у іх працы над новымі творамі. Дадатнай з'явай апошняга года можна лічыць і тое, што ў дзіцячую літаратуру прыйшлі новыя аўтары, якія ўжо выдалі свае першыя кніжкі. М. Лынькоў зазначае, што ў далейшай рабоце секцыя павінна ставіць на абмеркаванне і праблемныя пытанні беларускай прозы.

— Значную работу, — зазначае П. Глебка, — правала секцыя прозы. Яна першай прайвіла ініцыятыву — паставіла на абмеркаванне рамана В. Ажаева «Далёка ад Масквы». Гэта ініцыятыва вартая пераўважэння. Глыбокае абмеркаванне лепшых твораў братніх літаратур дапаможа творчаму росту нашых пісьменнікаў.

— Значную работу, — зазначае П. Глебка, — правала секцыя прозы. Яна першай прайвіла ініцыятыву — паставіла на абмеркаванне рамана В. Ажаева «Далёка ад Масквы». Гэта ініцыятыва вартая пераўважэння. Глыбокае абмеркаванне лепшых твораў братніх літаратур дапаможа творчаму росту нашых пісьменнікаў.

Сход адначасна, што творчыя секцыі Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР значна азымлілі сваю дзейнасць. Сход прынцыпна паставіў, у якой абавязкова творчыя секцыі павінны сваю работу, шырай абмяркоўваючы актуальныя праблемы, што стаць перад беларускай літаратурай, шырай прапанаваць яе лепшыя здабыткі.

Вялікі патрыёт рускага народа

Вялікая савецкая краіна ўрачыста адзначае 150-годдзе з дня нараджэння геналяна сына рускага народа Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна.

Пушкін паклаў пачатак перадавай рускай літаратуры. Яго творчасць узабагаціла нашу культуру творами выключнай мастацкай сілы, якія прасякнуты вольналюбівымі ідэямі свайго часу.

Творчасць Пушкіна арганічна звязана з развіццём рэвалюцыйных ідэй у Расіі. У літаратуру паэт увайшоў у той перыяд, калі разгортаўся рух дэкабрыстаў, які меў вялікі ўплыў на ідэйнае развіццё Пушкіна. Паэт з'явіўся ідэолагам і натхніцелем, песняром дэкабрыстаў. Разам з дэкабрыстамі заклаў ён да паўстання супраць тыранаў:

Тыраны мира! Трешните!
А вы мужайтесь и внемлите,
Восстаньте, падшие рабы!
(«Вольность»).

Любоў да радзімы ўдзяляла рэвалюцыйна-пераў на барацьбу супраць рэакцыйных сіл царызма.

У 1822 годзе паэт пісаў: «Толькі рэвалюцыйная галава, падобная М. Арлову або Пестелю, здольна любіць Расію так, як пісьменнік, зольны адольны любіць мова».

Пушкін не належаў да тайных арганізацый дэкабрыстаў, але ён быў выразіцелем ідэалогі дэкабрыстаў, вестуном перадавых ідэй свайго часу. Ён гнейна ганьбіў «каікае барства». Вершы Пушкіна рабілі вялікае рэвалюцыйнае ўздзеянне, у іх ярка адлюстраваліся найлепшыя рысы, уласцівыя першаму накаленню рускіх рэвалюцыйна-пераў.

Ва ўяўленні Пушкіна разуменне патрыёта і рэвалюцыйнага супадаюць. Любоў паэта да радзімы арганічна звязана з барацьбай супраць прыгонніцтва, супраць самадзяржаўнага гнёту.

У першым пасланні Пушкіна да Чаадаева выказана шэраг вераў у перамогу «свётай вольнасці»:

Но в нас горит ещё желанье,
Под гнётом власти роковой
Нетерпеливою душой
Отчизны внемлем призыванье,
Мы ждём с томленьем упования
Минуты вольности святой.
(«Да Чаадаева»).

Паэт горача любіў тую вялікую сілу, якая ён бачыў у рускім народзе, у рускім нацыянальным характары. Ён намаляваў у сваёй творчасці рускага чалавеча ў яго развіцці. Паэт ганарыўся генам Міхаіла Ламаносава, сына беламорскага рыбака, які ўзяўся да вывучэння сапраўднай навукі.

Але Пушкін ніколі не быў напыняльна абмежаваным паэтам. Яго цікавіў лёс усіх народаў Расіі, якім ён прысвяціў нямаля дудовых радкоў. У сваім выданні вершы «Помнік» ён гаворыць аб тым, што ўсім народам Расіі ён будзе доўга, што паэт, які ў сваёй жорсткасці ве ўславіў вольную і стаў на абароне ітарасаў прыгнечаных. Побач з вобразамі іспраўнага рускага народа ў пушкінскай паэзіі жывуць вобразы народаў Каўказа, поўдня Расіі і другіх народаў нашай Радзімы («Каўказскі мявольнік», «Цыганы» і інш.). Шмат увагі аддаваў Пушкін і славянскім народам. Пераклады твораў А. Міцкевіча, цыкл вершаў «Песні заходніх славян» сведчаць аб шырокім дыяпазоне яго творчасці. Паэта заўсёды хваляваў лёс народаў не толькі Расіі, але і ўсіх славянскіх народаў.

Паэзія Пушкіна—нарадная. Як геналяны мастак, ён разумеў высокае прызначэнне сваёй радзімы. У царскай Расіі, у змрочную пару нікалаеўскай рэакцыі, Пушкін марыў аб братэрстве, аб тым, што народы, «распріи позабыв, в великую семью соединятся».

Паэт апыаў уральскае казантва, храбрыя грузян, апыаў цыган. Рускі паэт усведамляў сабе песняром многанароднай краіны. З асаблівай цеплынёй ён гаварыў аб сільнасце, у якім бачыў і розум і таленавітасць. «Паглядзіце на рускага селяніна,—пісаў ён у адным сваім артыкуле,—ці ёсць хопь ценя рабацкага прыняжэння ў яго поступу і мове? Аб яго смеласці і дасціпнасці і гаварыць няма чаго. Прадпрыемлівасць яго вядома. Праворства і доўкасць здзіўляюць. Ніколі не сустрэнеце ў нашым народзе таго, што французы называюць «ротэжэ». Ніколі не заўважыце ў ім ні грубага здзіўлення, ні некультурнай пагарды да чужога».

Пушкін высока цаніў народную паэзію, якая зрабіла значны ўплыў на яго творчасць. Ён напісаў дудовыя творы «Песня аб Спяняне Раіне», казкі «Аб палу...», «Аб рыбаку і рыбцы», «Аб мядзведзіце», народная трагедыя «Русалка» і іншыя. У га-

*
Янка ЗАЗЕКА,
кандыдат філалагічных навук

*
Масква... как много в этом звуке
Для сердца русского слилось!
Как много в нем отозвалось!
(«Евгений Онегин»).

Любю Маскву Пушкін не толькі як гора, дзе ён нарадзіўся і правёў дзіцячыя гады. Масква была дорага яму, як маці гарадоў Расіі, аснова нацыянальнага жыцця і культуры, якая на працягу стагоддзяў змагалася за адзінства і незалежнасць рускага народа супраць чужаземных захопнікаў. Не менш любіў Пушкін і юны горад родным, горад, які з'яўляецца «окном, проруленным в Европу» — Пецярбург.

У Пушкіна мы сустракаем палымныя задушэныя радкі любві да Пецярбурга, маладой сталіцы Расіі, у моп і непарушнасць якой ён заўсёды верыў.

Пушкін з'яўляецца выдатным мастаком, жыццёсцам рускай прыроды. Ён выключна поўна, шырока і праўдзіва, з вялікай стаўскай сілай раскрывае прыгажосць яе.

На працягу ўсяго свайго жыцця паэт нястомна змагаўся за нацыянальную годнасць рускага народа, за нацыянальную самабытнасць рускай культуры.

Паэт базітачна бачаў схіленне перад заходняй Еўропай, змагаўся з касманалітызмам, які быў уласцівы дваранскаму асяродку. Варта прыгадаць вобраз графа Пуліна—рускага «французабеса», які падаецца Пушкіным у плане рокай сатыры. Пушкін заўсёды адмоўна ставіўся да дваранскіх касманалітаў, якія зневажалі сваю айчыну і народ, схіляючыся перад усім чужаземным. Дар такіх, пісаў Пушкін, «дзе добра—там і радзіма».

Гэты касманаліт прыкладаў ўсе намаганні, каб вялікі рускі паэт быў «дзіцем еўрапейскага асветніцтва, вырасшым на рускай глебе». Але Пушкін заставаўся самім сабою.

Пушкін не раз гаварыў аб цёмных баках англійскай і амерыканскай «дэмакратыі». «Прачытайце скаргу англійскіх фабрычных работнікаў: валасы ўзнімаюцца дэмам ад жаху. Колькі агідных здзекаў, незразумелых пакут, якое халоднае варварства з аднаго боку, з другога боку, якая страшэнная беднасць».

Больш разка дазена характарыстыка амерыканскай «дэмакратыі». «Са здзіўленнем пабачылі дэмакратыю ў яе жахлівым цымізме, у яе жорсткасці забабонах, у яе няспрыным тыранстве. Усё высокароднае, бескарыснае, усё, што ўзвышае душу чалавеча, падаўлена наймольным згаізмам, імкненнем да шчасця... Навольніцтва неграў сярэд адукаванасці і свабоды».

Выказванні Пушкіна на пытаннях эстаэтыкі, гісторыі, рускай і еўрапейскай літаратуры адграві выключную ролю ў развіцці нашай крытыкі. Кожны буйны твор паэта—новы этап у гісторыі літаратурнага развіцця. Пушкін узяў рускую літаратуру на небывалую вышыню.

Вялікі ўбачыў у асобе Пушкіна геналянага паэта, у якім, як у моры, зліліся рокі папярэдняй яму рускай літаратуры. Ён лічыў яго вялікім пісьменнікам-рэалістам, які паклаў аснову ўсёй далейшага развіцця рускай літаратуры. Вялікі гаварыў, што Пушкін не толькі з'яўляецца поўным выразіцелем сваёй эпохі, але і сусветным генам. Пушкін—адзін з найвялікшых прадстаўнікоў сусветнай літаратуры, які заўсёды верыў ва ўрачыстасць чалавечага розуму, ва ўрачыстасць святла і жыцця над змрочнымі сіламі.

У часы Вялікай Айчыннай вайны савецкія людзі беражліва захоўвалі ў сваёй памяці імя Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна. Наблізілася да нас і зрабілася больш роднымі вобразы з твораў Пушкіна. Яны ў дні барацьбы з цёмнымі сіламі фашызма заклікалі да барацьбы за чэсць і незалежнасць нашай Радзімы. Дух паэзіі Пушкіна заўсёды жыў у сэрцах воінаў Савецкай Арміі і партызан, глыбока ўдзельнічаў на савецкага чалавеча. І зусім невыпадкова на старонках армейскага і партызанскага друку ў часе гераічнай барацьбы савецкага народа супраць чужаземных захопнікаў выкарыстоўваліся і творы Пушкіна.

Паэзія Пушкіна служыла вялікай справе абароны Радзімы. Пушкін не толькі наша мінулае, але і наша сучаснае. Ён і сёння жывы ўдзельнік нашай барацьбы за перадавую і высокаідэйную літаратуру.

150-годдзе з дня нараджэння сына вялікага рускага народа Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна—усенароднае святая сацыялістычнай культуры.

150-годдзе з дня нараджэння сына вялікага рускага народа Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна—усенароднае святая сацыялістычнай культуры.

*
Янка ЗАЗЕКА,
кандыдат філалагічных навук

*
Масква... как много в этом звуке
Для сердца русского слилось!
Как много в нем отозвалось!
(«Евгений Онегин»).

Любю Маскву Пушкін не толькі як гора, дзе ён нарадзіўся і правёў дзіцячыя гады. Масква была дорага яму, як маці гарадоў Расіі, аснова нацыянальнага жыцця і культуры, якая на працягу стагоддзяў змагалася за адзінства і незалежнасць рускага народа супраць чужаземных захопнікаў. Не менш любіў Пушкін і юны горад родным, горад, які з'яўляецца «окном, проруленным в Европу» — Пецярбург.

У Пушкіна мы сустракаем палымныя задушэныя радкі любві да Пецярбурга, маладой сталіцы Расіі, у моп і непарушнасць якой ён заўсёды верыў.

Пушкін з'яўляецца выдатным мастаком, жыццёсцам рускай прыроды. Ён выключна поўна, шырока і праўдзіва, з вялікай стаўскай сілай раскрывае прыгажосць яе.

На працягу ўсяго свайго жыцця паэт нястомна змагаўся за нацыянальную годнасць рускага народа, за нацыянальную самабытнасць рускай культуры.

Паэт базітачна бачаў схіленне перад заходняй Еўропай, змагаўся з касманалітызмам, які быў уласцівы дваранскаму асяродку. Варта прыгадаць вобраз графа Пуліна—рускага «французабеса», які падаецца Пушкіным у плане рокай сатыры. Пушкін заўсёды адмоўна ставіўся да дваранскіх касманалітаў, якія зневажалі сваю айчыну і народ, схіляючыся перад усім чужаземным. Дар такіх, пісаў Пушкін, «дзе добра—там і радзіма».

Гэты касманаліт прыкладаў ўсе намаганні, каб вялікі рускі паэт быў «дзіцем еўрапейскага асветніцтва, вырасшым на рускай глебе». Але Пушкін заставаўся самім сабою.

Пушкін не раз гаварыў аб цёмных баках англійскай і амерыканскай «дэмакратыі». «Прачытайце скаргу англійскіх фабрычных работнікаў: валасы ўзнімаюцца дэмам ад жаху. Колькі агідных здзекаў, незразумелых пакут, якое халоднае варварства з аднаго боку, з другога боку, якая страшэнная беднасць».

Больш разка дазена характарыстыка амерыканскай «дэмакратыі». «Са здзіўленнем пабачылі дэмакратыю ў яе жахлівым цымізме, у яе жорсткасці забабонах, у яе няспрыным тыранстве. Усё высокароднае, бескарыснае, усё, што ўзвышае душу чалавеча, падаўлена наймольным згаізмам, імкненнем да шчасця... Навольніцтва неграў сярэд адукаванасці і свабоды».

Выказванні Пушкіна на пытаннях эстаэтыкі, гісторыі, рускай і еўрапейскай літаратуры адграві выключную ролю ў развіцці нашай крытыкі. Кожны буйны твор паэта—новы этап у гісторыі літаратурнага развіцця. Пушкін узяў рускую літаратуру на небывалую вышыню.

Вялікі ўбачыў у асобе Пушкіна геналянага паэта, у якім, як у моры, зліліся рокі папярэдняй яму рускай літаратуры. Ён лічыў яго вялікім пісьменнікам-рэалістам, які паклаў аснову ўсёй далейшага развіцця рускай літаратуры. Вялікі гаварыў, што Пушкін не толькі з'яўляецца поўным выразіцелем сваёй эпохі, але і сусветным генам. Пушкін—адзін з найвялікшых прадстаўнікоў сусветнай літаратуры, які заўсёды верыў ва ўрачыстасць чалавечага розуму, ва ўрачыстасць святла і жыцця над змрочнымі сіламі.

У часы Вялікай Айчыннай вайны савецкія людзі беражліва захоўвалі ў сваёй памяці імя Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна. Наблізілася да нас і зрабілася больш роднымі вобразы з твораў Пушкіна. Яны ў дні барацьбы з цёмнымі сіламі фашызма заклікалі да барацьбы за чэсць і незалежнасць нашай Радзімы. Дух паэзіі Пушкіна заўсёды жыў у сэрцах воінаў Савецкай Арміі і партызан, глыбока ўдзельнічаў на савецкага чалавеча. І зусім невыпадкова на старонках армейскага і партызанскага друку ў часе гераічнай барацьбы савецкага народа супраць чужаземных захопнікаў выкарыстоўваліся і творы Пушкіна.

Паэзія Пушкіна служыла вялікай справе абароны Радзімы. Пушкін не толькі наша мінулае, але і наша сучаснае. Ён і сёння жывы ўдзельнік нашай барацьбы за перадавую і высокаідэйную літаратуру.

150-годдзе з дня нараджэння сына вялікага рускага народа Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна—усенароднае святая сацыялістычнай культуры.

150-годдзе з дня нараджэння сына вялікага рускага народа Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна—усенароднае святая сацыялістычнай культуры.

Трыбуна пісьменніка і чытача

СЛОВА Ў АБАРОНУ ПЕСНІ

Песня — спадарожніца ўсяго жыцця чалавеча. Яна неразлучная з ім і ў працы, і на адпачынку і ў паходзе, і ў бою. Беларуская народная песня ўвасобіла ў сабе багачце і красу народнай паэзіі і музыкі. Есць у нашай літаратуры шмат легенд аб беларускіх музыках, аб песні, аб таленце нашага народа. У «Казцы пра музыку» Максіма Танка расказваецца, як прышлі паслы на музыку на беларускую зямлю і пачулі, што ўсюды грае.

Адзін каза:—Можа, гэта здань,
Другі:—Мо' трава сцявае,
Толькі трэці, прылажыўшы вуха,
Кажа: — Братцы! Тут зямля такая.

І сапраўды гэта так. Прайдзем хоць-бы на Пясочанскаму сельсавесу, Капыльскага раёна, зойдем у кожную вёску, і мы знойдем лесеніц: у Навасёлках — Зіну Мамчыц, у Калінаўцы — Ганну Сяўрук, у Шамох — Марылю Сянько, у Пясочніках — Хведосю Загароўскаму, у Пацпацкіх — Алесю Кароль. І набіраем мы ад іх шмат песень. Бадай, не знойдем ніводнай вёскі на Беларусі, дзе-б не было музыкі і песеніцы, а можа і нашы калгасы маюць харавыя гурты і аркестры. І не выпадкова ў беларускай літаратуры была створана такая манументальная паэма аб народным таленце, як «Сымон музыка» Якуба Коласа.

Была так: паэт напісаў песню, як яму здаецца, не кепска, і музыка да яе нібыта надарна, але яна не дайшла да сэрца народа і хутка забываецца. А бывае на-

адварот: паэт напісаў верш, зусім не падраваючы, што ён стварыў не зно, якая потым робіцца народнай.

Напрыкладні П-га з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР дарэчы будзе заставацца пытанне, якія-ж песні напісаны за трыццаць год беларускімі паэтамі і кампазітарамі, што зрабіліся любімымі ў народзе? Такія песні ёсць, але іх вельмі мала.

У напісанні тэкстаў для песень удзельнічала многа нашых паэтаў: Броўка, Калімовіч, Панчанка, Агніцвет, Астрэйка, Калачыцкі, Пестрак, Гамолка і другія. І ўсё-ж такі паэты нашы пішуць песні, так сказаць, ад свята да свята, і гэта не таму, што яны не ўмеюць пісаць песень, а таму, што гэты жанр пушчаны, як-бы сказаць, на самацёк. А між іншым, варта нам пераняць вопыт нашых наважаных рускіх таварышаў: Ісакоўскага, Твароўскага, нябожчыка Лебедзева-Кумача, Далматоўскага, Жарова, Суркова; леныградскіх паэтаў: Пракоф'ева, Чуркіна, Браўна і многіх іншых, якія пішуць не толькі добрыя паэмы і вершы, але маюць цэлыя зборнікі сваіх песень, што спяваюцца ўсім савецкім народам.

Беларуская савецкая паэзія займае адно з вядучых месц у літаратуры братніх народаў СССР. Дык давайце, паважаныя паэты і кампазітары, заспяваем нашу беларускую песню, каб яна лягла з краю ў край, па ўсёй зямлі савецкай, расказваючы пра наша жыццё. Песня—аператыўны жап, і яна не павінна адставіць ад жыцця ні на хвіліну. Яна павінна

ісці ў нагу з народам і дапамагаць у яго працы. Мы, паэты, павінны даць пудоўныя песні народу пра сёнешні дзень нашай краіны.

Наша адставанне тлумачыцца тым, што мы мала бываем на прадпрыемствах, у нашай калгаснай вёсцы. Мала прыгаджаем да тых змен, якія адбываюцца там штодзённа. Нам трэба не толькі гераічная, але і жартоўная песня. Народ любіць дасціпны гумар, здаровы смех.

Нам варта было-б павучыцца ў леныградскіх паэтаў і кампазітараў, якія часта збіраюцца для абмеркавання пытанняў песеннай творчасці. Не пашкодзіла-б наладзіць і ў нас, у Мінску, такую сустрэчу паэтаў і кампазітараў і гаварыць аб песні.

Не трэба забывацца на словы нашага любімага народнага паэта Янкя Купалы, які звярнуўся да 1-га з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларусі з такім заклікам: Трэба нам песень, як сонца, як воля, Усёй неабдымнай краіны Саветаў, Песень, што птушкэй ляталі-б над

полем,
І шчасце тварылі-б ад летаў да летаў...
Трэба нам песень, як гром перуновы,
Бурных, як тыя пародкі ў правесці,
Што, скіпушы змяняга лёду аковы,
Вягучы пераможна, — такой трэба
песні.

Апраўдаем-жа заветы нашага вялікага паэта і створым такія песні нашаму слаўнаму народу.

Адам РУСАН.

Радуюмся поспехам

Як хваляючае апавяданне, чытаем мы спіс лаўрэатаў Сталінскіх прэмій за 1948 год, удастоеных гэтага звання за свае выдатныя навуковыя працы, вынаходніцтвы, удаканаленні, за літаратурныя творы.

Калі мы чытаем гэты спіс, перад намі паўстае магутны савецкі калектыў, мы адчуваем шчыльную сувязь навук і працы ў краіне сацыялізма, братнюю дружбу народаў нашай многанароднай краіны. Сталінскія лаўрэаты прысвяцілі свае творы народу, з асяродка якога яны вышлі. І іх творы маюць для нас вялікую каштоўнасць, яны паважаныя славу сацыялістычнай культуры.

Сярод пісьменнікаў-лаўрэатаў з вялікім задавальненнем мы сустрацім і другі раз імя нашых паэтаў Я. Коласа і А. Куляшова.

А. Куляшоў заўсёды шукае новых тэм, новых шляхоў у паэзіі, і ў гэтых адносінах яго паэма «Новае рэчышча» мае вялікую каштоўнасць і сваім вобразамі, і арыгінальна выказанай ідэяй, і распрацоўкай тэмы.

Вобразы лепшых людзей сучаснасці, будаўнікоў камунізма, выведзеныя ў паэме, надзвычай хваляюць нас. Пудоўна перададзены ў паэме мары камуніста, які «аб будучым дбае, аб часе,

калі камуністамі будуць усе на зямлі».

Вельмі арыгінальная і задума паэма: пракладанне новага рэчышча ракі Пятлічкі ўвасабае сабой ўрачыстасць імклівага поступу нашага народа ў камунізм.

Нашым рэчышчам новым мы клічам дабе.
Не прыродай ты створана—
старай вадою.
А ты створана сілаю
новай людскою!

Паэма «Новае рэчышча» адразу стала папулярнай у народзе. Яна зрабіла вялікае ўражанне і на вучняў 10-га класа 44-й школы, дзе мы працуем. Вучні знаёмліліся з ёю на ўроку, дзе разглядалася творчасць А. Куляшова. І яна стала ім так блізкай, што многа чытчы і прынікнёных радкоў вучаніцы прысвяцілі «Новаму рэчышчу» ў сваіх работах па літаратуры на тэму «Савецкая паэзія—паэзія барацьбы і працы».

Многа выдатных твораў за апошнія часы напісана і другімі беларускімі пісьменнікамі: раман «Векапомныя дні»—М. Лынькова, зборнік вершаў «Каб ведаць» — М. Танка, тры паэмы П. Броўкі—«Ясны кут», «Хлеб», «Родныя берагі» і інш. Усе яны прасякнуты глыбокім патрыятызмам.

ПАЭЗІЯ ЖЫЦЦЯ

Чым хутчэй крочыць наперад жыццё, чым шчаслівей і прыгажэй становіцца наша рэчаіснасць, тым інтэнсіўней і паўней развіваецца наша літаратура. І не дзіўна, што за апошнія год з'явілася многа таленавітых твораў.

Цяжка было адказаць, які пісьменнік, які твор быў больш за ўсё надабаецца. У кожнага нашага пісьменніка можна знайсці тое, аб чым жадаем прагавіць або паслухаць, знайсці адказ на хваляючае пытанне.

Чытачы захапляюцца таленавітымі творами нашых старэйшых пісьменнікаў: Я. Купалы, Я. Коласа, М. Лынькова, П. Броўкі, А. Куляшова і інш. Але вельмі часта можна чуць самыя шчырыя водгукі чытачоў, і асабліва моладзі, аб творчасці маладых пісьменнікаў і паэтаў.

Мне вельмі надабаецца паэзія нашага маладога паэта Пімена Панчанкі. Яшчэ больш я ўрадаваўся, калі, падымаўшыся сваімі думкамі з многімі таварышамі-студэнтамі, чуў ад іх тое-ж самае.

У чым-жа захапляюцца сіла твораў паэта, чаму яны так хваляюць моладзь?

П. Панчанка празорліва і ясна бачыць перспектывы і контуры нашага заўтра, нашай будучыні — камунізма. Паэт песня звязаны з жыццём, з інтарэсамі Радзімы, імкненне паказаць новыя рысы і якасці савецкага чалавеча, умее савесова адгуквацца пранікнёным радком на падзеі сёнешняга дня.

Шматлікія творы П. Панчанкі аб Айчыннай вайне, сабраныя ў зборніку «Далёкія станцыі», хваляюць нас сваім гераічным пафасам, упэўненасцю і верай у перамогу, у несакрушальную сілу савецкага народа. Паэт-воін яскрава намаляваў вобразы мужных абаронцаў Радзімы, якія прынеслі ўсюду чалавечтву вызваленне ад фашызма. Вельмі прыемна, што паэт захапляецца тэмай усёперамагаючай маладосці. Яго вершы і асабліва паэма «Маладосць у паходзе» глыбока раскрываюць псіхалогію маладога воіна, яго перажыванні і думы. Мы знаходзім у творчасці паэта свае асабістыя імкненні, жаданні і пачуцці. П. Панчанка добра ведае жыццё моладзі, умее непаўнарадна расказаць аб любві савецкай моладзі да

Радзімы, аб яе працы, каханні. Яго ўдмлівыя лірычныя вершы аякны цеплынёй, шчырасцю і задушэнасцю.

Паэт адчувае пульс жыцця і крочыць у нагу з жыццём, адчувае запатрабаванні нашага народа — і таму ў яго паэзіі заўсёды гучыць праўда.

П. Панчанка—паэт-патрыёт. Ён басконца любіць сваю Радзіму, і таму так сурова і гнеўна гучыць яго словы, накіраваныя супраць новых агрэсараў, падпалшчыкаў вайны.

Кнігі П. Панчанкі — «Упэўненасць», «Вераснёвыя сцягі», «Далёкія станцыі», «Гарачыя вятры» — карыстаюцца вялікім поспехам у чытача. Шмат ужо стварыў паэт, але чытач патрабуе ад яго яшчэ больш новых добрых твораў. Пажадана, каб паэт не забываў і нас — студэнцкай моладзі і напісаў творы пра яе пасляваеннае жыццё.

Жадаем яму самай плённай працы і поспехаў.

Міхась ЛАЗАРУК,
студэнт літфана Мінскага
педагагічнага інстытута.

А. С. ПУШКІН

Я помню дзіўнае імгненне:
Перада мной паўстала ты,
Як пралятаючае сненне,
Як генай чыстай паннаты.

Праз боль і смутак невымоўны
За безразважнай мітуснёй
Мне чуўся голас твой чароўны
І мілы воплік сніўся твой.

ДА А. П. КЕРН

Да другога з'езда савецкі

Міхась МАШАРА

НОВЫЯ ВЕРШЫ

ГОРАД НАД НЁМАНАМ

Над Нёманам горад стаіць
З прыгожаю назваю Гродна.

Хацелі не раз каралі,
Тэўтоны, паны і магнаты

Таропчы вочы на Усход,
Махаў тут шабельнай Пінсудскі,

Бунтуючы Нёман бруіў
І нёс свой пратэст аж да мора,

Але ён на ласку паноў
Не здаўся,
Змагаўся

Дарэмна астрогі, крыжы,
Дарэмна нам неслі пакуты—

Цябе не зламалі фашысты
У жорсткім
Агні—барацьбе,

Гудкі пераклічам уранні
Вітаючы усходы зары,

Фабрычныя гмахі, палацы
Уздыхае увесь чалавек.

Шумліва моладзь па вулках
У палацы навукі ідзе.

г. Гродна.

Алена ВАСІЛЕВІЧ

І. ВЯСЕЛЛЕ

У сяле ўсім было вядома, што Антося
адначынак канчаецца, і праз тыдзень ён
едзе... Як-жа будзе з Маняй?

Маткі Антося і Мані былі таксама
поўнай выхаванцамі. Антосява, не хочучы
крыўдзіць свайго адзінага сына, стара-
выштыць у яго праўду наўкол
шляхам:

— То хіба жаніўся-б ты, сын
што, каб людзі языкам не малолі.

— А ты, мама, не звяртай на
Няхай мелюць. На тое ў людз
У вядзенню вяселле будзем сп
ні то сур'эзна, ні то жартам ад
у адзін з апошніх дзён свайго

— Ой, сыноч, не дуры ты
Калі думаеш што рабіць, т
было, як ва ўсіх людзей
матка, якой сынаў адказ
не сказаў. Яна не верыла,
ды надумаўся жаніцца.

— А як-жа, мама,
ва ўсіх людзей.

Бацька, які не звяр
на гэту гаворку і бы
вяселляў, выказаўся

— Не твая справа
пер над сабой...

Гэта пакрыўдзіла
сам гаспадар, а яна х
І сапраўды, ад'езд
на тры дні, а ў вядзе

Новыя свахі—жа,
тытулаў, прысвоеных
напярэдадні змыліся
дзясняў.

Парашылі спраўляц
манінай маткі... Дзе
смажылі...

Паспешна была за
далёкая і блізкая, малад
ладая сама хадзіла да су
вядзенца здаўна ў беларус
дак—запрашала да сябе на

У вядзенню пасля абеду ў
ках, з клумкамі ў руках і
ці... Просторная хата Чабары
Віроздаўцы маніну матку, за
рокімі сталамі, што ўгіналіся
ва, была поўна людзей. Усе з
чакалі маладых, паехаў
Дзеці аблілі хату, тоўлілі
заглядвалі ў вочы. Музык
ніст, скрыпач і барабанчык
мае быць вышэй і закусуў.

Былі нагатовы вась-вось урэзаў.
Нарэшце, на двара і на вул
манінай хаты натоўп заварушыў
з дзяцей паліцеў у хату. Едуць!

Музыкі рынуліся на двор, мані
божаючы, плачучы і забывшыся,
ба рабіць, таўклася каля стала, я
таваўся для маладых.

— Свацця, Лявон, выносьце-ж есць!—
крыкнула Антосява матка на Чабарыху і
Лявона, хроснага манінага бацьку.
Запішчала скрыпка, заліўся гармонік,
бухнуў бубен—маладых, як толькі яны
паказаліся ў канцы сяла, сустракалі з
маршам.

Свят Міхал Корбут ніяк не мог накіра-
ваць у двор Урала, запражаннага ў по-
вонькі невялікі размаляваны вазок. Конь,
падохаючыся неразумелай яму мітусні і
музыкі, кідаўся ў натоўп, становіўся на
дыбкі. Нарэшце Урал, прызучы пуглі,
злосна павадзчы вачыма, бурай уляцеў
на двор...

Услед за маладымі ўз'ехала на двор яшчэ
два вазкі з дружкамі...

дзіў з рэштат.
дзеньні за
ны нехта ня
гэту радасную ве...

Пасяя ўсяго малады самі абдзяляю-
кую радню. Маня паднесла сваякрусе муль-
тану на плацце, а свёкру корту на рубаш-
ку. Дёшча атрымала ад здыяжліваю хуст-
ку-таранючку. Не застаўся без гасцінца і
Лявон — яму Антося падараваў новыя
боты...

Зацігнулася вяселле аж да самай рап-
цы. Моладзь пасела ўжо наркавацца, а
старэйшыя ўсё яшчэ не вылезлі з-за
сталяў...

— Няхай жывуць на здароўе,—сказаў,
вылазічы, нарэшце, з-за стала, свят. —
Волька, мы з табой сваё адгулялі...

Шчаслівы тамарын смех перадаўся Мані, і
яна, слухаючы блытаную скоргаворку
таварышкі, не магла стрымаць яго ў сабе,
і ён разліваўся ўсё шырэй і шырэй на
яе твар: спачатку прапоўз па вуснах,
вылез на нос і лёгка зморшчыў яго, пад-
няўся і разгладзіў адзіную папярочную
маршчынку на ілбу...

А Тамара пералічвала:
і табе, і Костусю,
і Васілю ордэн Леніна, а Вольчы, ведаеш,
што далі? Героя Савецкай Працы.

НА ПАБУДОВЕ

Вясновае свежае ранне.
Там-сям на паліне ляжок,
Дзе ў сетцы густых рыштваннаў
Рабочы расце гарадок.

Тут будзе і радасць і смех.
Стаю, заварожаны званам
Матораў машын і станкоў;
То новы дзень працы разгонна

г. Скідаль.

Сустрэча з чытачамі

21 мая ў Рэспубліканскай школе
лічбавых і літаратурных вечар
удзелам пісьменнікаў Пімена Панчанкі,
Эдзі Агіянец, Паўла Кавалева, Івана
Шамякіна, Івана Грамовіча, Міколы Гамол-
кі і Рыгора Няхая.

Адказны сакратар Праўлення Саюза
саветскіх пісьменнікаў БССР Павел Кавал-
леў расказаў прысутным ва ўступным
слове, з якімі поспехамі прыходзяць бел-
ларускія савецкія пісьменнікі да свайго
другога з'езда.

З вялікай увагай былі прааслуханы
новыя вершы Пімена Панчанкі і Эдзі
Агіянца, вершы Міколы Гамолкі і Рыгора
Няхая.

Асабліва цёпла сустрэлі слухачы школы
новае амаваданне Івана Грамовіча пра
будуўнікоў Мінскага трактарнага завода—
«Заветны камень». Цёпла сустрэлі
прысутныя Івана Шамякіна, аўта-
ра вядомага рамана аб партызанскім руху
на Беларусі—«Глыбокая пыль», які ў
пачатку чэрвеня будзе абмяркоўвацца
слухачамі школы.

Сакратар камсамольскай арганізацыі
школы тав. Пешко Р. Э. расказала аб
вялікай папулярнасці ў чытача лепшых
твораў беларускай савецкай літаратуры
і пажадала пісьменнікам далейшых творчых
поспехаў.

Р. ШКРАБА

ПУЛЬС ЖЫЦЦЯ

Кніга «Пульт жыцця», — апошні па
ліку твор Хвядоса Шынкера, пісьменні-
ка, які загінуў смерцю храбрых, абаран-
яючы горад вялікага Сталіна. Напісаны
на гарацых слядах падаў, твор уваскра-
шае перад намі суровыя дні першых год
Вялікай Айчыннай вайны. З яго старонак
паўстаюць прывабныя вобразы простых
саветскіх людзей, якія ў час суровага вы-
прабавання для Радзімы ўсе свае сілы ад-
давалі справе барацьбы з ворагам.

У пачатку вайны, у дні вымушанай
часовай рэстані з Беларусі, пісьменнік-
патрыёт, апынуўшыся ў саветскім тыле,
не пакідае свайго пісьменніцкага дзейнасці,
адначасова працуючы тэлеграфістам у ад-
ным з гарадоў Урала. Размешчаны далёка
ад фронту, гэты горад жыў напружаным
жыццём вайнага часу. Усведамлен-
нем свайго патрыятычнага абавязку,
імкненнем самаадданай працы
наблізіць дзень разгрому нямецка-фашысц-
кіх акупантаў у тым дні жыла ўся краі-
на, пачынаючы ад рабочых абаронных за-
водаў і канчаючы людзьмі самых, здавалася-
б, неспрымальных у мірны час прафесій.
Расказваючы пра калякты тэлеграфістаў,
што гасцінца прыняў у сваю сямя
пісьменніка, ён малюе хваляючыя вобразы
простых саветскіх людзей.

Кніга «Пульт жыцця» напісана ў фор-
ме дзёніка. Ён ахоплівае невялікі праме-
жак часу — з пачатку верасня 1941 да
студзеня 1942 года, г. зн. да часу адыходу
пісьменніка на фронт.

Проста і шчыра, з сапраўдным заміла-
ваннем да людзей працы, малюе пісьменнік

вобразы сваіх таварышоў па прафесіі,
расказваючы праз іх духоўны свет веліч
саветскага чалавека.

Са старонак нарыса паўстае светлы воб-
раз самога аўтара. Хвядос Шынкер вельмі
сціпла і стрымана расказвае пра сваю
працу, але тым больш выразна вырысоў-
ваецца перад намі яго воблік пісьменніка-
патрыёта, які наступіў у тым дзень для
Радзімы дні працаваць на тэлеграф, узяў-
шы на сябе абавязак тых, хто пайшоў на
фронт.

Дванаццаць год, якія мінулі з часу,
калі аўтар пакінуў тэлеграф, змяніўшы
ручку апарата морзе на піро журналіста
і пісьменніка, даюць сабе адчуваць. І не
толькі таму, што згублены навыкі, але
яшчэ і таму, што вайна і на тэлеграфе
зрабіла свае папраўкі: тэлеграфны тэрма
прымаць на сых, каб забяспечыць іх хутчэй-
шае прасоўванне. «Хочацца працаваць
хутка, дакладна. Кожная тэлеграма, пера-
даная на хвіліну—дзе хутчэй, — гэта на
даве гадзіны раней дастаўленая дырэктыва,
на дзве гадзіны раней вырашанае складана-
нае пытанне работы абароннага пра-
дпрыемства, гэта ў час атрыманае баявое
заданне. Я не слухаю, калі скажу, што
гэта — дадатковы снарад, міна, кулямёт-
ная чарга... Я ганаруся свайой працай, я
адчуваю яе вялікую каштоўнасць».

Многія старонкі дзёніка гучаць, як
урачыстая песня яго мужнаму сэрцу, яго
патрыятычнай адданасці свайму народу.

Праца на тэлеграфе дала для пісьмен-
ніка багацейшы запас уражанняў і па-

Хвядос Шынкер

У дзёніку Хвядоса Шынкера няма
займальных апавяданняў аб пераблытаных
тэлеграмах, загадкавых здарэннях, пра
якія звычайна пішуць у кнігах пра тэле-
графістаў. Але ён чытаецца з сапраўдным
хвалаваннем, з неаслабнай увагай ад
першага да апошняга старонкі, таму што
пісьменнік здолеў убачыць за штодзённымі
справамі саветскіх людзей іх патры-

тычныя подзвігі, таму што ён расказвае
пра гэтыя справы як грамадзянін-патрыёт,
які не можа быць абмыкавым да людзей,
што даверлівы яму свае радасці, спадзяван-
ні і надзеі.

На паматлікіх прыкладах паказвае
пісьменнік непарыўную сувязь тыла і
фронту, адзінства нацуніў і імкненню
саветскіх людзей у барацьбе з ворагам, іх
вялікую веру ў свайго правадыра, у спа-
койнай упэўненасці і непахіснасці якога
яны чэрпалі ў самы цяжкі для краіны час
волю да барацьбы і перамогі.

Мы памятаем напружаныя дні лістапа-
да 1941 года. Вораг іраваў да Масквы.
Але вялікі стратэг і палкаводзец
І. В. Сталін быў упэўнены, што вораг
будзе затрыманы, разбіты і адкінуты ад
сцен саветскай сталіцы, а затым разгром-
лены канчаткова ў яго ўласнай барозе.
Гэтак думалі і рабочыя. Яны ведалі: чым
больш адуды краіне алюміній—тым хутчэй
будзе набліжаны дзень перамогі. Наткнуў-
шыся на абмыкавец работнікаў мисовага
галаўка, яны рашылі паслаць тэлеграму
І. В. Сталіну. «Я прымаў тэлеграму і хва-
ляваўся, — паведамляе пісьменнік у свайм
дзёніку. — Мне былі вразумелы іх крыў-
да, іх надзея на дапамогу правадыра, але
хто-ж у нашай краіне працуе больш, чым
Сталін, хто мае клопат большы, чым ён?
Ці знойдзецца ў Сталіна час разгледзець
заву даўляка і невялікага калектыва
алюмінішчыкаў?» А праз два дні новы
запіс у дзёніку: «Час у Сталіна знайшоўся.
Сёння я перадаваў кароткую тэлеграму
Старшыні Дзяржаўнага Камітэта Абароны».

Сябры па працы ведалі Хвядоса Шынк-
ера як шчырага і чулага таварыша,
клянтлівага і ўважлівага да людзей. Та-
кім ён паўстае са старонак свайго дзёні-

ка. Прачытаўшы тэлеграму жанчыны з
эстонскім прозвішчам Род аб росшукх
свайго мужа, пісьменнік раптам успомніў,
што ён дзесьці сустракаў гэтае прозвішча.

Данаматга прафесійная звычка запісваць
цікавыя падзеі і здарэнні. У свайм дзёніку
ён знайшоў, што тэлеграма за подпісам
Род праходзіла 19-га кастрычніка. Удало-
ся высветліць, што капітан Род пасля
паранення левыцца ў шпіталі ў суседнім
горадзе. Проста з дзяжурства ідзе пісьмен-
нік на кватэру Род, каб паведаміць ёй
радасную вестку. У нарысе намала па-
добных хваляючых падзей. Многія з іх
варты не менш хваляючых кніг. І мы
упэўнены, што Хвядос Шынкер напі-
саў-бы такія кнігі, калі-б не дачасная
смерць, якая напаткала яго.

На апошніх старонках нарыса пісьмен-
нік дзеліцца з чытачамі свайой радасцю ад
усведамлення велічын падзей, у якіх яму
вышла шчасце браць удзел. «Шрышоў ён,
доўгачаканы дзень.

— У армію, таварыш!—сказалі мне
сёння ў ваенкамаце.

І прыгадалі мне вершы земляка-
павата «Дарогай на Захад»:
Мы пранясем спягоў зару,
Яе разгорне вецер польны,
І зноў ты будзеш, Беларусь,

Цвіці ў сям'і народаў вольных.

І буду прымаць удзел у вызваленні ад
нямецкіх акупантаў майё рэспублікі, майёй
роднай Беларусі. Я ганаруся гэтым».

Пісьменнік не даўчы да гэтага дня. Ён
загінуў, абараняючы Сталінград, адкуль
ляжаў яму шлях у Беларусь.

Кніга «Пульт жыцця» — хваляючы
патрыятычны твор. Ён вучыць любіць
сваю Радзіму і народ так, як любіў іх
пісьменнік, светлая памяць аб якім будзе
заўсёды жыць у нашых сэрцах.

білі, што ўзні
ўзнагародамі... Ха
бо, — яна перавяла ад
хашне, — хто я такая, каб Героём быць?
Свардзіла звенявая, простая баба—і на
табе... Ну, а калі таварыш Сталін убачыў
нас такіх, простых калгасніц, і лічыць,
што мы працавалі надранна, то вялікае
яму за гэта дзякуй, і я абяцаю, што на
той год я яшчэ большы ўраджай атрымаю!

Выказаўся і Костусь, і Васіль, таварыша
Маня, і Каця, і Ганна... І хоць не зусім
складна гучалі іх прамовы, затое колькі
сардэчнай і цёплай падакнай партыі ў іх
было выказана імя.

Позна вечарам, клядучыся спаць, Воль-
ка не вытрымала, выказала Міхалу свае
сумненні.

— Даб'бог, мне аж страшна неяк...
— Чаго?—разумець жончыну трыво-
гу, але не паказваючы выгляду, што раз-
умее яе, запятаў Міхал.

— Ды як-жа? — столькі ў нас ўзна-
гароджаных, амаль у кожнай хаце...

— Ну, і што-ж? — перапытаў ён.

— Ну, і тое-ж... А часам ды на той
год... не выпячнем...

— Вуць ты аб чым... Не, гэтак не
можна... А залатая зорка ў цябе за што?

За твае вочы!—пажуртаваў ён...

— Ат, што табе глумачыць... Табе
сур'эзна, а ты жартамі, — з лёгкай зло-
сцю адказала яна.

— Не, Волька, я таксама не жартую...
Узяўся, кажучы за гуч, не кажы, што не
дуж... І ты аб гэтым не думай. Думай аб
перамозе. Каб у час вайны ўсе нашы са-
латцы, атрымювачы ўзнагароды, думалі
так, як ты, дык напэўна не перамагі-б.

Праўда-ж? — голас Міхала гучаў мякка,
нібы ў настаўніка, ён абняў Вольку, і яны
доўга сядзелі так, нібы маладыя заха-
чаны, размаўлялі, аддаючыся ўспамінам...

— А электраэнергія тэра эканоміць,—
нарэшце падняўся Міхал...—Глязі, колькі
часу...

— Не хочацца спаць... У мяне сёння
другі пшчаслівы дзень у жыцці...—загада-
ва ўсімхінулася Волька, ускінуўшы на гас-
падару вялікія дзімыя вочы.

— А першы?

— Першы быў тады... калі ты мне ска-
заў...

— А-а... Значыць той дзень для цябе
сапраўды быў вялікім пшчасцем...

— Як і сёння...

Мастацкае жыццё ў абласцях

П-м з'ездзе Саюза савецкіх мастакоў рэспублікі адзначалася недастатковай сувязі раённага мастацтва з абласцёў рэспублікі. Пасля з'езда Праўленне Саюза звярнула ўвагу на разгортванне работы сярод мастакоў, што жывуць у абласцях. Гэтымі днямі на рашэнні Праўлення Саюза ў Брэст выехалі народны мастак БССР лаўрэат Сталінскай прэміі З. Азгур заслужаны дзеяч мастацтва БССР, старшыня Саюза мастакоў Я. Зайцаў.

Сувязі з наліжнасцю вялікага калектыва мастакоў у Брэсце Саюз мастакоў рэспублікі арганізаваў там філіял Саюза, пры гэтым тое, што вакол гэтага калектыва ўсталявацца яшчэ 15 мастакоў.

На з'ездзе ў Брэсце ўсталяваныя ўстаноўлены сходаў брэсцкіх мастакоў, аформлена арганізацыя філіялаў мастакоў БССР. Арганізацыя філіялаў выбрана тав. Хлебнік.

Я. Зайцаў пазнаёміўся з мастакамі да карцін, якія мастацкую выстаўку ў абласцях.

На выстаўцы тры члены ўрадавага ўдзельніка рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Бліжэй да жыцця

Матэрыялы мінулага года жыццёвай сесіі Усесаюзнай Акадэміі сельскагаспадарчых навук імя Леніна значна спрыялі пэўнай рабоце Беларускай сельскагаспадарчай Акадэміі ў справе прапаганды матэрыялістычнай мічурынскай аграбіялогіі.

Акадэмія непасрэдна занялася ўкараненнем у практыку сельскай гаспадаркі мічурынскай біялагічнай навукі. Навуковыя супрацоўнікі прышлі на дапамогу калгасам у распрацоўцы перамяшчальных паказчыкаў ураджайнасці, у складанні планаў выкарыстання зямель і развіцця грамадскай жывёлагадоўлі. У 38-мі калгасам пры дапамозе работнікаў Акадэміі — складаны перамяшчальны арганізацыйна-гаспадарчыя пацэнтраваныя планы, распрацаваны карты калгасаў Горанскага раёна з паказам зямель, севашваротаў, рэльефа мясцовасці і г. д., распрацаваны праект дэсапасадаў у 52-х калгасам, праведзены даследчыя работы па складанню глебавых і агранамічных карт і г. д.

Перад вясновай сяўбай сіламі Акадэміі праведзены 10-дзённыя курсы старшын калгасаў, брыгадзіраў і звеннявых, на якіх займалася звыш 150 чалавек.

Аднак, вынікі работы былі б значна большымі, калі б усе навуковыя работнікі прынялі актыўны ўдзел у практычнай дапамозе калгасам раёна, у прапагандзе сярод пшчыркіх мас калгаснікаў мічурынскай біялагічнай навукі.

Пасля вядомых ранейшых жыццёвай сесіі Усесаюзнай Акадэміі сельскагаспадарчых навук імя Леніна ў Беларускай сельскагаспадарчай Акадэміі праведзена значная работа па перабудове вучэбнага працэса. На вучэбным саветы былі абмеркаваны меры прыняцця на перагляд праграм падручнікаў, вучэбных дапаможнікаў на ўсіх раздзелах біялагічных навук. Было вырашана арганізаваць паўторнае чытанне курса генетыкі для студэнтаў чацвёртага курса заафака і паўтарэнне — студэнтамі чацвёртага курса аграфака і плодфака асобных тэм з курса развядзення сельскагаспадарчых жывёл. На гэтым саветы было даручана кафедрам арганізаваць прагляд індыўідуальных планаў аспірантаў.

Аднак, трэба адзначыць, што перабудова вучэбнага працэса яшчэ ідзе даволі магутна. Так, да канца мінулага года з 13 біялагічных кафедр новыя вучэбныя праграмы былі абмеркаваны толькі на кафедрах фізіялогіі раслін, анатоміі і гісталагіі жывёл. А на кафедрах агульнага земляробства карысталіся ў гэты час старой праграмай 1947 года, у той час, як вучэбная частка Акадэміі мела новую праграму.

Разам з тым, праграмы, дасяганы Міністэрствам вышэйшай асветы па такіх прадметах, як заалогія, развядзенне сельскагаспадарчых жывёл і на іншых прад-

метах, патрабавалі сур'ёзных рэдакцыйных выпраўленняў. Ранейшыму ў гэтых праграмах рэкамендавалася вывучаць асобныя пытанні з агля на марганічныя назіранні. Так, у праграме па заалогіі не была паддана крытыка «тэорыі пастаянства відаў». Апрача таго, сустракаліся выразы накітагал: «грамадскае жыццё жывёл» і іншыя.

Вучэбная частка Акадэміі не задухала на вучэбным саветы ні адну з кафедр па пытаннях перабудовы работы ў адпаведнасці з рашэннямі сесіі Усесаюзнай Акадэміі сельскай гаспадаркі імя Леніна. А гэты трэба было зрабіць, бо і да гэтага часу асобныя выкладчыкі Акадэміі і лектары дапускаюць сур'ёзныя памылкі. Так, свае лекцыі дацэнт Шыман чытае ў адрыве ад практыкі калгасаў і саўгасаў рэспублікі.

Кафедра батанікі да гэтага часу не ўкамплектавана: няма загадчыка кафедры. Тэарэтычны курс па батаніцы зусім не чытаецца, а практычныя заняткі праводзяцца на нізкім ідэйна-тэарэтычным узроўні.

Калі курсы па дэрвінізму і развядзенню сельскагаспадарчых жывёл забяспечаны выкладчыкамі, то курсы селекцыі і насенневодства для выпускнікоў і для курсантаў — практычна сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, не поўнасна ўкамплектаваны. Не забяспечаны кваліфікаванымі выкладчыкамі і лектарамі іншыя вучэбныя дысцыпліны. У Акадэміі няма п'янонага прафесара, доктара навук па спецыяльных сельскагаспадарчых і біялагічных дысцыплінах.

Кіраўніцтва Акадэміі патрэбна падумаць аб тым, каб арганізаваць праз аспірантуру падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў — біялагаў. Нельга мірыцца з тым, што замест п'яці аспірантаў Акадэмія ў 1948—49 навучальным годзе прыняла толькі тры. З прынятымі аспірантамі не арганізавана на сапраўдныму работа, навуковых кіраўнікоў аспіранты не маюць, і, па сутнасці, ніхто з імі не займаецца па спецыяльнасці.

Усе гэтыя недахопы ў вучэбным працэсе патрабуюць неадкладнага выпраўлення. Акадэмія павінна шырэй разгарнуць прапаганду мічурынскай біялогіі, глыбей вывучаць і прапагандаваць вопыт перадавых людзей калгасных паляў рэспублікі, арганізаваць усе свае каляктыўна на асабліва дапамогі калгасаму сялянству ў атрыманні ў гэтым годзе высокіх ураджаю.

Неабходна сур'ёзна ўвагу ўдзяліць таксама і пытанню ідэйна-палітычнага выхавання навуковых работнікаў і студэнтаў, не паслабляць барацьбы з праўмай буржуазнай рэакцыйнай ідэалогіяй ідэалогія і біяроднага касмапалітызма.

Б. АЗАРЭНКА

Дола кіномеханіка

Міністэрства кінематографіі і тэатраў імя Леніна ў Беларусі правядзены курсы сельскагаспадарчых работнікаў у рэспубліцы. У іх удзельнічалі 150 чалавек.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

М.

Урадавае навінаў тав. Чубава ўдзельнікам рэспублікі, прысвечанай мастацкаму — растуць чыніцаў, Фейсаў, твораў, якія адлюстравалі беларускага мастацтва пасляваеннай перадачы.

В. АРДАТОЎСКІ

ГАЛІВУД ПЕРАД СУДОМ

(Аб аднаіменнай кнізе Гардона Кана)

У сваёй пасляваеннай экspanсіі амерыканскі імперыялізм вялікую ўвагу аддае такаму масаваму сродку ідэалагічнага ўздзеяння, як кіно. Невыпадкова ў франка-амерыканскім пагадненні, якое падпісана ў 1946 годзе ў Вашынгтоне Вялікім і Бірсам, апошні дамога выдчы французскіх экрану на водку кінематографіі ЗША. Кіноэкспарт не з'яўляецца простым бізнесам для Амерыкі, хоць прыбыткі ад яго і дасягаюць мільярд далараў у год. Гэта, перш за ўсё, экспарт ідэй, перадачы атрад валуўнай у сваёй агоніі ідэалогіі імперыялізма. Экспарт ідэй ідзе пачаў і палітычнае экспарт далараў і зброі.

Аб амерыканскім кіно нельга гаварыць, не называючы невялікага гарадка на цытанскім узбярэжжы ЗША паблізу Лос-Анджэласа — Галівуда. Ужо больш 50 год Галівуд з'яўляецца цэнтрам амерыканскай кінематографіі. Тут знаходзяцца ўсе буйнейшыя кіностудыі краіны. Тут устаноўлены самыя гіганцкія ў свеце кансервы, якія ліхаманкавай хуткасцю штампуе ленты, што высуць амерыканскаму народу і маршалізаваным краінам адзін з самых небяспечных «духоўных наркотыкаў».

Другая сусветная вайна выклікала магутны ўздым дэмакратычных сіл ва ўсім свеце. І ў цытадалі амерыканскай рэакцыі, у Галівудзе, сталі мацней гучаць галасы прагрэсіўных дзеячоў кіно, якія імкнуцца адлюстраваль у карцінах пывавісць народаў свету да фашызма і яго абаронцаў, сімвалі ўсяго свабодалюбівага чалавечтва да сімвала прагрэсу і дэмакратыі — да вялікага Савецкага Саюза.

Пасля смерці Рузвельта ў ЗША пачаўся перыяд ліхаманкавай актыўнасці рэакцыйных сіл. З Германіі «цэнтр барацьбы

ца сказаць камісіі аб сваіх «даследваннях» у галіне «спрошчання камуністаў» у некаторых кінокарцінах — «Песня аб Расіі», напрыклад: «Яна (карціна) пачынаецца з таго, што Роберт Тейлар іграе амерыканскі нацыянальны гімн, і гэты гімн змяняецца кадэмам рускага патопу, над галавою людзей лунае чырвоны сідз з сярпом і молатам. Гэта жудасная прапаганда...» абурэацца Рэнд. На думку Рэнда, гэты кадры гавораць аб тым, што вельмі добра было б, каб амерыканскі нацыянальны гімн ператварыўся ў савецкі. Гэтая-ж «сведка» заявіла, што несумненнай «прапагандай» з'яўляецца... паказ рускіх у некаторых кінокарцінах з усмешкам на твары. Томас падзякаваў і пахваліў Рэнд, прызнаўшы яго выдатным экспертам у пытаннях камунізма. Астатнія «сведкі абвінавачвання», накітагал актара Адольфа Менжу, кінопрамысловаў Уорнера, выступілі з не менш бессясоўнымі «паказанымі». Стала зразумела, што камісія са сваімі «сенсатыўнымі выкрыццямі» яшчэ раз зганяла сабе ў вачах грамадскай думкі.

Пасля гэтага Томас перайшоў да выкліку «непрыязных сведак», гэта значыць асоб, наменчаных у ахвяры гэтай, як дзе кроплі вады падобнай на гітлераўскія суды, камісіі. Гэтым сведкам Томас не дазваляў выступаць з самастойнымі заявамі. Ім прапанавалася толькі адказаць на пытанні: «Ці з'яўляецца вы членам гільдыі сцэнарыстаў?» (да гільдыі сцэнарыстаў належалі многія з прагрэсіўных галівудаўцаў) і «ці з'яўляецца вы, або ці былі вы калі-небудзь членам камуністычнай партыі?» На гэтых двух пытаннях, якія дэманстравалі парушэнне элементарнага «свабоды», абвешчаны ў канстытуцыі ЗША, і базіраваўся допыт Томаса. Але, нягледзячы на тое, што члены камісіі патрабавалі аднааскладова адказа на пытанні, не давалі «непрыязным сведкам» зачытваць папярэднія заявы (што было дазволена «сведкам абвінавачвання»),

спынялі іх на кожным слове стукан малага старошыні, або проста фізічнай сілай паліцэйскіх, — прысутным і грамадскай думцы адразу стала зразумела, што суддзі і «падсудныя» памыляліся месцамі, што жаалезнай і справядлівай логікай абвінавачвалі падсудныя. Вуснамі Малпа, Брэхта, Лоусона і іншых дэмакратыя абвінавачвалі наштадэў фашысцкіх галаварэзаў.

«На працягу тыдня гэтая камісія праводзіць незаконны і неспрыстоны суд над амерыканскімі грамадзянамі... Я не хацу сказаць, што Дж. Парнел Томас іграе ролю зашчыткі ў гэтай справе. Ён — дробны палітыкан, які служыць больш магутным сілам. Гэтыя сілы імкнуцца ўвесці фашызм у нашай краіне», — так сказаў у сваёй заяве адзін з падсудных; гэтую заяву камісія, па зусім зразумелых прычынах, не дазваляла зачытаць.

«Вы стварылі такую-ж сталіцу, якой была другая сталіца напярэдні падшаа рэйхстага. Тыя, хто памятаюць германскую гісторыю ўвосень 1932 года, адчуваюць пах дыму ў гэтым пакоі», — заявіў Трумбо.

Вядомы пісьменнік Альберт Малц, які атрымаў на ўвагу прэмію імя О. Генры за лепшую амерыканскую навуку, закрануў у сваім выступленні (якое Томас таксама не даў зачытаць, але якое было пацута народам) знешнепалітычныя сімвалы кіруючых колаў ЗША. «Калі-б я быў прадаўніком генерала Франка, мяне-б тут не было», — сказаў ён. Можна сказаць і большае — калі-б Малц быў вядомым налістам, яго-б таксама там не было: неадрама галоўны следчы Стрылінг, якога той-жа Малц не без падставы назваў квісілінгам, пры допыце Брэхта цытаваў, як «недаахлыны», яго творы, накіраваны супраць гітлераўскага рэжыма. І гэтыя словы суду кінуты пісьменнік Малц: «Я хутэй памру, чым пахлавіва сцяло перад людзьмі, накітагал вас, пан Томас і пан Рэнкін, якія ў ЗША выконваюць функцыі, аналагічныя тым, што выконвалі ў Германіі Гітлер і Гебельс».

З 79 чалавек, наменчаных Томасам, перад камісіяй выступіла 10. Усе яны прынялі ўказаныя два пытанні, усе яны выступілі — і на іх было зроблена прагрэсіўная частка народа Злучаных Штатаў — супраць подлага цкавання дэмакратыі, пачата камісіяй. Усе яны былі прыняццены рашэннем Томаса і Р'а да адказнасці за «спраўленую знявагу да кангрэса».

Па ўсёй краіне разгарнуўся магутны рух у абарону дэмакратыі. Нават «Інстытут грамадскай думкі», які здаўна займаецца падасоўкай фактаў у інтарэсах урадавых мерапрыемстваў, у апублікаваных дадзеных пра апытанне насельніцтва вымушаны быў прызнаць, што 50 процантаў адказаў катэгарычна пратэставалі супраць дзейнасці камісіі. Аднак кангрэс, у якім большасць галасоў прададзена агулам і ўроўніцу босам з Уол-стрыта, зашвердзіў

рашэнне камісіі 346 галасамі супраць 17. Такі быў фінал гэтага «сенсатыўнага працэса», пароды на правасуддзе ў краіне «дэмакратычных свабод».

Гардон Кан напісаў хвалявую кнігу. Прагматычны заіс саседняў камісіі, тэсты заіс «абвінавачваемых» — усё гэта выкрывае душыцеляў дэмакратыі, які выступілі перад чытачом у сваім агідным выглядзе на фоне паліцэйскай дзяржавы, што хутка ідзе да фашызма.

Адназначны вялікую сілу сабраных у кнізе «Галівуд перад судом» матэрыялаў, нельга прабіць міма раду сур'ёзных і прычыновых памылак Гардона Кана. Аўтар выяўляе слабасць усёду, дзе ён адказвае фактаў пераходзіць да абгульняльнай. Гардон Кан ідэалізуе амерыканскую «дэмакратыю» ў тым выглядзе, у якім яна зарысавана ў канстытуцыі Злучаных Штатаў. Аўтар маліе Камісію Томаса і падтрымліваючых яе палітыкаў як нягледзячы і выпадаковую групу, у той час, як гэтая камісія з'яўляецца зусім натуральнай з'явай амерыканскага імперыялізма, які імкнецца надпарадкаваць сабе ўсе галіны грамадскага жыцця і культуры.

Факты і дакументы, надрукаваны ў кнізе Гардона Кана, яшчэ раз сведчаць, што ўсе «дэмакратычныя свабоды», запісаны ў канстытуцыі ЗША, у краіне, дзе пануе далар, з'яўляюцца пустымі, душынімамі словамі. Але гэтыя-ж факты паўстаюць супраць вывадаў самога аўтара, які слепа схіляецца перад буржуазнай канстытуцыяй і шукае кароні соцыяльнага зла ў тым, што не захоўваецца літара гэтай канстытуцыі. Аўтар не разумее таго, што пры капіталізме мастацтва перажывае такі-ж смартальны крызіс, як і сам капіталізм, што росквіт і прагрэс мастацтва магчымы толькі ў новым, сацыялістычным грамадстве.

Галоўны рэдактар М. ГОРЦАЎ. Рэдакцыя: М. БЛІСЦІНАУ, В. ВІТНА — нам. галоўнага рэдактара, М. КАЦАР, П. ПАДКІВЬРАУ, П. ПАНЧАННА, М. ПАСЛЯДОВІЧ, Я. РАМАНОВІЧ, К. САННІКАУ.